

BULETINELE DE VOT ȘI VOTAREA LA ALEGERI ÎN ERA DIGITALĂ

Igor SOROCEANU, masterand,

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8719-0454>.

Universitatea de Stat din Moldova, str. Alexei Mateevici 60, Chișinău, Republica Moldova

soroceanuuigor@gmail.com

Adnotare. Buletinele de vot sunt mai mult decât simple hârtii; ele sunt mecanismele prin care cetățenii își exprimă dorința sa pentru dreptul la vot. Pentru a asigura integritatea acestui proces, buletinele de vot din Republica Moldova sunt concepute cu măsuri de siguranță stricte pentru a preveni greșelile și a proteja secretul votului. Tipărirea și distribuirea buletinelor implică un proces bine supravegheat de către Comisia Electorală Centrală, care este responsabilă de gestionarea întregului ciclu electoral.

Cuvinte-cheie: buletin de vot, secție de votare, ziua alegerilor, cabina de vot, concurent electoral, stat de drept, etc.

Abstract. Ballots are more than just pieces of paper; they are the mechanisms through which citizens express their desire for the right to vote. To ensure the integrity of this process, ballot papers in the Republic of Moldova are designed with strict security measures to prevent mistakes and protect the secrecy of the vote. The printing and distribution of ballots involves a well-supervised process by the Central Electoral Commission, which is responsible for managing the entire electoral cycle.

Keywords: ballot, polling station, election day, voting booth, electoral competitor, rule of law, etc.

Introducere. Votul este susținerea fundamentală a democrației, și reprezintă procedeul principal prin intermediul căruia cetățenii își exprimă interesul politic și influențează mersul în care se ghidează societatea. În decursul unei anumite perioade, sistemul electoral al Republicii Moldova a trecut prin mai multe reforme și adaptări dispuse să garanteze transparența, corectitudinea și eficiența procesului electoral.

Buletinele de vot au și ele un rol primordial în sistemul electoral, fiind instrumentele prin care cetățenii își pot folosi pe deplin acest drept constituțional de a vota. Conceperea, tipărirea și distribuirea acestora sunt procese profunde care implică mai multe măsuri de siguranță pentru a combate problemele și a asigura integritatea votului. De asemenea, ziua alegerilor este marcată de o serie de proceduri bine concepute, care asigură organizarea corectă și eficientă a votării, de la deschiderea secțiilor de votare până la numărarea și validarea voturilor.

Odată cu începerea anului 1989, Republica Moldova a introdus un proces de reformare și schimbare a societății, având ca obiectiv trecerea de la un regim autoritar la unul democratic. Un factor principal al acestui proces a fost reorganizarea sistemului electoral pentru a crea un stat de drept. Crearea Comisiei Electorale Centrale (CEC) în 1989 a marcat începutul acestor reforme. CEC a fost responsabilă de organizarea și desfășurarea alegerilor, asigurând respectarea legalității și integrității procesului electoral.

Gradul de investigare a problemei la momentul actual, scopul cercetării. La momentul actual, importanța și scopul de elaborare a prezentului demers științific, apare din intenția autorului de a releva în prim-plan rolul și locul buletinelor de vot și procesului de votare la alegeri în Republica Moldova. Totodată este și necesitatea stringentă de efectuare a unei analize ample referitor la esența subiectului cercetării.

Materiale utilizate și metode aplicate. În procesul elaborării articolului științific ne-am ghidat de mai multe și diverse metode de cercetare științifică care au făcut posibilă investigarea corespunzătoare a subiectului titlului, dintre care putem enumera: metoda analizei, metoda sintezei, metoda deducției, metoda sistemică, metoda istorică, precum și metoda comparativă.

Baza teoretico-juridică a demersului științific cuprinde materialul definitoriu precum ar fi literatura de specialitate internațională, legislația națională și internațională, precum și unele surse

deschise din mediul online – care direct sau indirect, abordează esența și conținutul subiectului supus cercetării.

Rezultatele obținute în baza analizelor științifice efectuate. De-a lungul timpului, CEC a suferit numeroase modificări structurale și legislative pentru a se adapta la noile condiții politice și sociale. În 1997, adoptarea Codului electoral a consolidat CEC ca organ de stat permanent, responsabil de toate tipurile de alegeri.

Activitatea CEC a fost marcată de provocări și dezvoltări continue pentru a îmbunătăți transparența și corectitudinea procesului electoral, adaptând legislația electorală la standardele internaționale și perfecționând procedurile de vot.

Structura și componența CEC au suferit numeroase modificări de-a lungul timpului, reflectând adaptările necesare la noile condiții politice și sociale. De la primele alegeri organizate de această instituție, în 1994, și până la adoptarea Codului electoral în 1997, CEC a evoluat de la o structură temporară la un organ de stat cu statut permanent, responsabil de organizarea tuturor tipurilor de alegeri: prezidențiale, parlamentare și locale.

Codul electoral, adoptat pe 21 noiembrie 1997, a unificat procedurile electorale și a instituit CEC ca o entitate permanentă, cu atribuții clare și precise în administrarea procesului electoral. În baza acestui Cod, CEC a dezvoltat un cadru normativ robust, elaborând regulamente și instrucțiuni menite să asigure desfășurarea corectă și eficientă a alegerilor.

Buletinele de vot. Buletinul de vot reprezintă mecanismul electoral primordial în contextul căruia alegătorul își exprimă dreptul la vot sau alegerea în baza căruia se evidențiază voința poporului. Acțiunea punerii buletinului de vot în urnă este o opțiune de transfer de delegare asupra candidatului ales a dreptului de a exprima puterea politică, a menține opinia politică a majorității în interesul poporului sau a majorității respective.

Codul electoral al Republicii Moldova menționează că în interiorul buletinului sunt afișate patrulete în cantitate definită de a cuprinde totalitatea listelor de candidați, chiar și listele de candidați independenți.

În conformitate cu art.48 din Codul electoral acesta prescrie că în patrulete se va afla titlul partidului politic, alianței politice sau alianței electorale, semnul electoral, listele electorale în contextul cărora candidații se menționează prin intermediul datelor cu caracter personal, ce corespunde cu cuprinsul listelor.

Art.32 din Legea cu privire la alegerile locale evidențiază că în patrulete se tapează doar o denumire a partidului, a organizației politice-sociale sau a blocului electoral, câți candidați sunt în listă, numele și prenumele acestora, și semnul electoral.

Legea nu spune cât timp e necesar ca alegătorul să-și manifeste voința, pentru a favoriza dorința alegătorului de a găsi rapid în buletinul de vot lista de candidați, partidele politice și blocurile electorale au prioritate de a-și valorifica semnele electorale, care nu pot fi asemănătoare.

În Republica Moldova, în partea dreaptă a patruletelor la o distanță egală de latura de sus și cea de jos, se tapează un cerc cu mărimea de 15 mm., în contextul căruia alegătorul ce votează.

Procedura de votare. Votarea se desfășoară doar într-o zi. De rare ori, în unele circumstanțe electorale sau secții de votare se stabilește ca votarea să se desfășoare în timpul a două zile (sâmbătă și duminică). Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre în acest sens cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor. La secția de votare, persoana prezintă operatorului actul de identitate. Acesta introduce datele ei personale în calculator, iar Sistemul Informațional Automatizat de Stat „Alegeri” semnalează dacă ea are dreptul să voteze, dacă este arondată anume la această secție de votare și dacă nu a mai votat la aceste alegeri.

După aceasta, fiindu-i confirmat statutul de alegător, persoana trece la masa unde stau membrii biroului electoral cu listele electorale. Dacă figurează pe listă, îi încredințează buletinul de vot. După ce primește buletinul de vot, alegătorul își înscrie semnătura pe lista electorală pe rândul unde este tipărit numele său.

Dacă nu se regăsește pe lista electorală de bază, el este înscris pe o listă electorală suplimentară în baza documentului ce atestă domiciliul sau reședința temporară în raza teritorială a acestei secții de votare. În lista electorală suplimentară se înscriu studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați la

instituții de învățământ în localitatea în care au înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară de mai puțin de 3 luni până la data primului tur de scrutin.

După ce membrul biroului electoral îi încredințează buletinul de vot, alegătorul se îndreaptă către cabina de vot, obișnuită sau pentru persoanele cu dizabilități, aplică pe buletin ștampila „Votat” în cercul din patrulaterul cu numele concurentului electoral pentru care își dă votul și pliază buletinul de vot ștampilat. Iese de la cabina de vot și introduce buletinul de vot pliat în urna de vot. Nu se reține mai mult decât este necesar și părăsește secția de vot. Se interzice fotografierea, demonstrarea publică a buletinului de vot ștampilat sau scoaterea din localul secției de votare a buletinului încredințat. Alegătorul își poate exercita dreptul de vot doar la o singură secție de votare.

Organizarea și desfășurarea alegerilor în România. Petrecerea alegerilor în România, se organizează în felul următor: camera deputaților și senatul sunt aleși prin intermediul unui vot universal, legal, direct, secret și liber exprimat.

În mod normal, reprezentarea pentru alegeri, pentru camera deputaților se începe de la 70 mii de locuitori, iar pentru alegerea senatului este de 160 mii de locuitori.

Listele electorale au în baza de date doar cetățenii cu drept de vot. Ele sunt de 2 tipuri: permanente sau speciale.

Listele electorale permanente – se desfășoară pe localități și în ele sunt toți cetățenii cu dreptul de a vota, care au domiciliul în localitatea respectivă. Listele sunt elaborate de primarii ai comunelor, municipiilor, orașelor sau a subdiviziunilor municipiilor.

Listele electorale speciale – în ele sunt introduse numele și prenumele, domiciliul, data nașterii, numărul și seria actului de identitate al alegătorului. Ele se stabilesc pentru cetățenii care nu au posibilitatea, dintr-un anumit, să se afle în locul domiciliului, pe parcursul alegerilor.

Biroul electoral de circumscripție stabilește dimensiunile buletinelor de vot, având în vedere și numărul de candidați la aceste alegeri, cât și de spațiul suficient pentru imprimare. Hârtia trebuie să fie albă și destul de groasă, iar buletinele de vot se capsează.

În fiecare secție de votare trebuie să se afle un număr destul de cabine, urne și ștampile de votare, în dependență de numărul de alegători. Votarea se începe, de regulă, la ora 6:00 și se încheie la ora 21:00, când secția de votare de declară închisă. În cazuri excepționale, votarea se prelungește până la ora 24:00, cu acordul biroului electoral de circumscripție [2].

Concluzie. Procesul electoral arată fondul funcționării unui stat democratic, iar în Republica Moldova, buletinele de vot și procedurile de votare au o semnificație destul de importantă. În decursul a câțiva ani, Republica Moldova a parcurs o etapă îndelungată de la primele reforme inițiate în perioada de tranziție post-sovietică, către consolidarea unui sistem electoral modern, sigur și transparent. Crearea Comisiei Electorale Centrale (CEC) în 1989 a însemnat un pas final în acest proces, contribuind eficient la organizarea și decurgerea corectă a alegerilor.

În final, buletinele de vot și procedurile de votare în Republica Moldova reprezintă fundamentul democrației moldovenești. Eforturile continue de reformare și adaptare a sistemului electoral sunt esențiale pentru asigurarea unor alegeri corecte și transparente. Experiența Republicii Moldova în domeniul electoral subliniază importanța unei instituții electorale independente și competente, capabile să gestioneze procesul electoral într-un mod care să reflecte voința reală a cetățenilor. Continuarea acestui efort de perfecționare este crucială pentru menținerea și dezvoltarea unui sistem electoral robust, care să contribuie la stabilitatea politică și la dezvoltarea democratică a țării.

Referințe bibliografice:

1. Codul electoral al Republicii Moldova nr.325 din 08.12.2022 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.426-427 din 23.12.2022, în vigoare conform ultimelor modificări și ajustări din 25.01.2024 (Legea nr.1 din 18.01.2024);
2. Legea pentru alegerea Președintelui României nr.370 din 20.09.2004 // Monitorul Oficial al României nr.650 din 12.09.2011;
3. Rusu Ion, Drept constituțional și instituții politice, București: Cerna, 1998;
4. Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova. Scurt istoric. Poate fi accesat la următorul link: <https://a.cec.md/ro/scurt-istoric-2767.html>, vizualizat la 26.08.2024.